

Den kommunale Gæld i København og andre store Byer.

Af

Ekspeditionssekretær, cand. polit. **K. M. Nielsen.**

For i store Træk at faa et Indtryk af Gældens Omfang i større Kommuner, har jeg bearbejdet et Materiale, som jeg har tilvejebragt ved at udsende Forespørgsler til Magistraterne i alle evropæiske Byer med et Indbyggerantal af 200000 og derover samt til enkelte andre. Paa de tre Fjerdedele af Forespørgslerne har jeg modtaget Svar.

Selvfølgelig lader en fuldt nøjagtig Sammenligning af Gælden i forskellige Landes Storbyer sig ikke foretage paa Grund af de forskelligartede Forhold. Den samme Ulempe, der næsten altid klæber ved internationale statistiske Undersøgelser, nemlig Vanskeligheden ved at faa tilvejebragt et tilstrækkelig ensartet Materiale, har ogsaa været tilstede ved den foreliggende Undersøgelse. Lovgivningen og det kommunale Omraade kan være en Del forskellig i de forskellige Lande; en forskelligartet Affattelse af Regnskaberne tilligemed andre Momenter kan tænkes at virke forstyrrende paa Resultaterne, men da man dog hidtil i Grund-

trækkene har været nogenlunde enige om, hvilke Opgaver der bedst løses ad kommunal Vej, og da den omtalte Fare for Uensartethed i Tallene i alt Fald noget modvirkes derved, at de udsendte Skemaer er udfyldte af sagkyndige, enten af de paagældende statistiske Kontorer eller af Regnskabskontorerne, har jeg ment, at de følgende Oplysninger kan paaregne nogen Interesse, saa meget mere som man i alt Fald kan drage visse Slutninger af Bevægelsen i Tallene.

Med Hensyn til Gældens Størrelse maa det erindres, at da det er de nominelle Tal (Obligationsbeløbet), der benyttes, influerer det lidt paa Resultaterne, til hvilken Rentefod Laanene ere optagne. Den Kommune, der hylder Laanprincippet lav Rente og lav Kurs, kommer ganske naturligt til at staa med en større nominal Gæld end den, der udsteder Obligationer med høj Rente til høj Kurs. Gaar man imidlertid ud fra, at Kommunerne, blandt andet af Hensyn til den med en eventuel Konvertering forbundne Fordel, ere tilbøjelige til at lade den i det givne Øjeblik gældende Markedsrente være bestemmende for Valget af den nominelle Rente, saaledes at Emissionskursen ikke afviger meget fra pari, og dette turde være Normen, bliver den Fejlkilde, der her ellers vilde være tilstede, i Almindelighed ikke af stor Betydning. Tvivlsomt er det dog, om man helt tør se bort fra dette Moment for de belgiske Byers Vedkommende. Naar Bruxelles og Anvers opføres med en Gæld, der er betydelig større end andre Byers (jvnf. omstaaende Tabel I), maa en af Grundene hertil vist netop søges i den Omstændighed, at disse Byer har holdt den nominelle Rente under den almindelige Rentefod. Anvers optog

saaledes i 1887 et stort $2\frac{1}{2}$ pCt. Laan, og i 1903 optog samme By et Laan paa 100 Millioner Francs til en Rente af kun 2 pCt. Selv om den almindelige Rentefod i Belgien er ret lav, tør man dog formentlig gaa ud fra, at Emissionskursen paa Obligationer med en paatrykt Rente af 2 pCt. i Almindelighed vil være betydelig under pari. Nominelt bliver Gælden derfor noget større, end Tilfældet vilde have været, dersom man havde valgt en højere Obligationsrente og en deraf følgende højere Emissionskurs.

Hosstaaende Tabel viser Indbyggerantallet og Gældens Størrelse i 53 Byer i Aaret 1904 samt Gælden pr. Indbygger i 1894, 1899 og 1904. I Tallene er ikke indbefattet Prioritetsgæld.

Tabel I.

	Indbygger- antal	Gældens Størrelse	Gæld pr. Indbygger		
			1894	1899	1904
	1904	1904	Kr.	Kr.	Kr.
København	423000	96.376000	100	168	228
Kristiania	222000	58.079000	115	169	262
Stockholm	318000	91.094000	219	199	286
Southampton	113000	18.676000	99	107	165
Plymouth	114000	35.924000	113	211	315
Bolton	176000	69.133000	345	315	393
Portsmouth	198000	34.552000	89	85	175
Leicester	224000	87.773000	234	286	392
Nottingham	249000	91.947000	280	284	369
Sheffield	433000	163.259000	196	226	377
Leeds	450000	181.979000	209	251	404
Birmingham	538000	264.501000	293	334	491
Manchester	558000	390.786000	485	539	700
Aberdeen	164000	26.720000	110	153	163
Edinburgh	332000	131.665000	188	295	396

	Indbygger- antal	Gældens Størrelse	Gæld pr. Indbygger		
			1894	1899	1904
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Glasgow	782000	261,325000	203	234	334
Dublin	293000	43,264000	104	123	148
Belfast	357000	35,491000	79	78	99
Barmen	149000	36,011000	151	178	242
Halle	162000	23,192000	113	122	143
Königsberg	197000	36,153000	85	124	184
Stettin	230000	44,703000	80	137	194
Magdeburg	235000	42,420000	168	171	181
Düsseldorf	237000	56,211000	150	159	237
Frankfurt	318000	121,228000	—	—	381
Köln	422000	99,213000	109	131	235
Breslau	446000	63,903000	88	100	143
Berlin	1,961000	300,731000	145	132	153
Chemnitz	236000	20,657000	85	88	88
Dresden	495000	84,252000	98	135	170
Leipzig	502000	81,522000	143	146	162
Nürnberg	285000	68,121000	121	143	239
München	528000	186,014000	198	256	352
Triest	191000	20,549000	45	58	108
Prag	220000	81,925000	149	273	372
Buda-Pest	797000	111,569000	69	130	140
Wien	1,790000	427,157000	76	114	239
Haag	227000	31,829000	97	108	140
Rotterdam	370000	98,061000	262	223	265
Amsterdam	551000	189,229000	210	276	343
Bruxelles	192000	250,151000	1085	952	1303
Anvers	291000	196,766000	528	451	676
Zürich	164000	55,397000	267	277	338
Paris	2,659000	1,746,017000	557	632	657
Madrid	533000	52,923000	86	108	99
Venezia	166000	5,232000	35	29	32
Firenze	221000	33,651000	182	178	152
Torino	346000	14,849000	59	56	43
Milano	529000	70,922000	143	149	134
Athen	135000	12,058000	75	83	89
Riga	330000	16,462000	14	22	50
Varschava	771000	77,970000	37	44	101
St. Petersborg	1,333000	100,259000	29	35	75

Det vil ses, at den kommunale Gæld er af meget forskellig Størrelse i de forskellige Lande. Størst er den som allerede bemærket i de belgiske Byer, for

Bruxelles Vedkommende endogsaa over 1300 Kr. pr. Indbygger, hvilket omtrent er det dobbelte af Gældbyrden pr. Indbygger i den af de engelske Byer, der har den største Gæld, nemlig Manchester, og 5 à 6 Gange Gældbyrden for Københavns Vedkommende. — Ganske naturligt har Ruslands og de sydlige Landes Byer en lille Gæld paa Grund af det ofte ret primitive kommunale Standpunkt, de indtager; desuagtet er det ikke usandsynligt, at den her udøver et større Tryk paa Befolkningen, end Tilfældet er i de fleste andre Lande; dette gælder saaledes utvivlsomt ikke mindst de italienske Byer, der næsten alle lever under et økonomisk Højtryk. Firenze maatte endogsaa omkring Aaret 1880 erklæres Bankerot, hvorefter Staten overtog en Del af Gælden.

De engelske Byer har i Forhold til Indbyggerantallet gennemgaaende en meget betydelig Gæld; det kommunale Omraade er her som oftest ret omfattende, idet de fleste Byer selv har Driften af Gas- og Elektricitetsværker, Vandværker og Sporveje. Iøvrigt er Gældbyrden pr. Individ temmelig forskellig i de forskellige Byer; størst er den i de større Byer paa Grund af det mere intensive kommunale Liv, der her udfoldes. Paafaldende stor er Forskellen i Gældbyrden for Boltons og Portsmouths Vedkommende, uagtet disse Byer er af nogenlunde samme Størrelse; i 1904 havde Bolton saaledes en Gæld paa 393 Kr. pr. Indbygger; det tilsvarende Tal for Portsmouth var 175 Kr. Grunden hertil maa søges i den Omstændighed, at Bolton er gaaet langt videre i Retning af kommunal Drift end Portsmouth. Bolton har saaledes foruden Sporvejsdriften tillige Byens Forsyning af Gas, Elektricitet og

Vand under sig; i Portsmouth drives disse Institutioner af private Selskaber. — Sheffield har en Gæld paa 377 Kr. pr. Indbygger, hvilket er ret betydeligt, naar man tager Hensyn til, at denne Bys Gasforsyning er paa private Hænder.

Sammenligner man Københavns Gæld med Gælden i de 7 af de omhandlede engelske Kommuner, der har over 30000 Indbyggere, er der kun 1 af disse, nemlig Belfast, der har mindre Gæld pr. Indbygger end København; i de 6 andre er Gælden betydelig større, for Birminghams og Manchesters Vedkommende endogsaa henholdsvis ca. 2 og 3 Gange saa stor.

Hvad de tyske Byer angaar, er Gælden her væsentlig mindre end i de fleste engelske Kommuner, og for 4 af Byerne med over 30000 Indbyggere mindre end Københavns Gæld, medens den for Frankfurt, Köln og München er noget større.

Da, som allerede bemærket, de større Byer i Reglen fremviser den største Gæld pr. Indbygger, skulde man paa Forhaand have ventet en større Gæld i København end i Stokholm og Kristiania. Tallene viser imidlertid, at det modsatte er Tilfældet.

Iøvrigt vil man ved at gennemgaa Tabellen faa et ret stærkt Indtryk af, at der har været Fart i den kommunale Udvikling i det sidste Tiaar. Kun de italienske Byer viser en aftagende Gældbyrde saavel pr. Indbygger som absolut.

Et nærliggende Spørgsmaal er det, hvor store Indtægter de forskellige Kommuner har til Afholdelse af de forøgede Udgifter, som Forrentning og Amortisation af Gælden kræver. Tabel II viser de aarlige ordinære Indtægter, udregnet pr. Individ, i Aarene

1894, 1899 og 1904. I Tallene er indbefattet de Stats-tilskud, der ordentligvis ydes Kommunerne til forskellige Formaal.

Tabel II.

	Aarlige ordinære Indtægter pr. Individ		
	1894	1899	1904
	Kr.	Kr.	Kr.
København	30	35	49
Kristiania	39	44	65
Stockholm	47	66	87
Southampton	32	34	60
Bolton	55	48	66
Portsmouth	18	21	33
Leicester	51	52	74
Nottingham	49	57	80
Sheffield	28	34	57
Leeds	44	52	75
Birmingham	55	62	83
Aberdeen	25	41	50
Edinburgh	46	54	66
Glasgow	42	59	77
Dublin	32	26	54
Belfast	39	29	37
Barmen	35	42	50
Halle	32	37	40
Königsberg	25	33	48
Stettin	56	54	73
Magdeburg	32	39	47
Düsseldorf	35	40	48
Frankfurt	—	—	79
Cöln	49	50	60
Breslau	32	39	46
Berlin	52	61	78
Chemnitz	41	46	40
Dresden	35	43	41
Leipzig	43	47	61
Nürnberg	56	64	73
München	44	61	79
Triest	28	32	39
Prag	48	84	91
Buda-Pest	34	42	38
Wien	44	54	57
Haag	45	44	77

	Aarlige ordinære Indtægter pr. Individ		
	1894	1899	1904
	Kr.	Kr.	Kr.
Rotterdam	49	40	45
Amsterdam	59	57	79
Bruxelles	83	83	108
Anvers	53	60	73
Zürich	47	55	93
Paris	87	88	105
Madrid	42	44	43
Venezia	26	30	26
Firenze	34	34	34
Torino	41	34	34
Milano	29	34	39
Athen	11	14	19
Riga	20	26	45
Varschava	20	20	43
St. Petersborg	21	26	35

Paa enkelte Undtagelser nær viser Tallene, at Byer med stor Gæld ogsaa har store Indtægter, hvilket er meget naturligt, naar man gaar ud fra, at Laanene i alt Fald delvis ere optagne for at overtage indtægtgivende Aktiver (jvnfr. Tabel IV, Værdistigningen i Aktiverne, Side 448).

Ligesom Bruxelles er den af de omhandlede Byer, der har den største Gæld, saaledes er de aarlige ordinære Indtægter her ogsaa betydelig større end i nogen anden By.

Sammenligner man Københavns ordinære Indtægtsbeløb i 1904 med de tilsvarende Tal for andre Byer, og undtager man af nærliggende Grunde russiske og italienske Byer samt Madrid og Athen fra Sammenligningen, har af de resterende 41 Byer, som har givet Oplysninger om deres Indtægter, 29 en større, 12 en mindre Indtægt pr. Indbygger end København. — Af

6 engelske Byer med et Indbyggerantal af over 300000 har kun Belfast en mindre Indtægt end København. Af 6 tyske Byer med et Indbyggerantal af 300000 til 1 Mill. har 2, nemlig Breslau og Dresden, en lidt mindre Indtægt, men ganske vist ogsaa mindre Gæld, end København. Kristiania og Stockholm har pr. Indbygger en betydelig større Indtægt end København; Stockholm er endogsaa Nr. 3 i Rækken af de Byer, der har de største Indtægter, idet den kun overgaas af Bruxelles og Prag. For Portsmouths Vedkommende forklares den paafaldende lille Indtægt, 33 Kr. pr. Indbygger, ved Bemærkningerne om denne By Side 341—342. Ligesom Gælden pr. Individ næsten overalt er betydelig større i 1904 end i 1894, saaledes er ogsaa Kommunernes Indtægter pr. Indbygger steget stærkt i det sidste Decennium.

Ved at gennemgaa foranstaaende Tabeller I og II vil man faa Indtryk af, at københavnske Borgere er ret heldigt stillede i Sammenligning med hvad Tilfældet er de fleste andre Steder, saavel med Hensyn til den kommunale Gældbyrde, der hviler paa dem, som med Hensyn til de aarlige direkte og indirekte Bidrag, der ydes af dem til den kommunale Husholdning.

Et væsentligt Moment til Belysning af en Kommunes finansielle Stilling har man ved at faa konstateret, hvorledes Forholdet er mellem Gældens Størrelse og Værdien af Aktiverne. Dette Forhold er imidlertid vanskeligt at faa fuld Klarhed paa, saa meget mere som de Oplysninger, der paa dette Omraade er stillet til min Raadighed, er noget mangelfulde. I flere Byer har der, efter hvad der er meddelt, ingen Vurdering af Aktiverne fundet Sted, og nogen bestemt Garanti

for, at Vurderingerne i de øvrige Byer nøjagtig er foregaaet efter samme Principper, har man ikke. I nedenstaaende Tabel anføres imidlertid Resultaterne paa Grundlag af de Tal, der er meddelt mig. For Københavns Vedkommende er for Aarene 1894 og 1899 Værdien af de Ejendomme, der tjener almindelige kommunale Formaal, lagt til det Aktivbeløb, der er opført i Stadens Statusregnskaber for nævnte to Aar, af Hensyn til Tilvejebringelsen af et Grundlag, der kan tjene til Sammenligning med det Aktivbeløb, der er opført i Statusregnskabet for Aaret 1904.

Tabel III.

	Gældens Procentandel af Formuen		
	1894	1899	1904
	pCt.	pCt.	pCt.
København	41	54	61
Stockholm	83	68	69
Southampton	—	—	73
Plymouth	92	93	84
Bolton	87	89	87
Portsmouth	82	73	91
Leicester	—	84	89
Nottingham	—	—	68
Sheffield	97	88	94
Leeds	76	75	80
Birmingham	81	79	80
Manchester	80	75	71
Edinburgh	—	90	90
Glasgow	81	74	77
Dublin	44	48	62
Belfast	—	—	97
Barmen	—	—	82
Halle	64	64	71
Königsberg	64	62	55
Stettin	56	64	65
Magdeburg	—	—	86
Düsseldorf	81	60	69

	Gældens Procentandel af Formuen		
	1894	1899	1904
	pCt.	pCt.	pCt.
Frankfurt	—	—	45
Cöln	—	—	49
Berlin	52	47	47
Chemnitz	42	39	39
Dresden	51	52	63
Leipzig	71	70	73
Nürnberg	59	67	51
München	59	56	67
Triest	43	49	69
Prag	60	64	78
Buda-Pest	18	34	39
Wien	86	97	99
Amsterdam	—	—	88
Zürich	92	91	86
Paris	—	—	66
Venezia	75	57	45
Firenze	÷	÷	÷
Torino	61	69	50
Milano	÷ 51	÷ 43	÷ 29
Athen	76	85	96
Riga	41	39	57

Denne Tabel viser ligesom Tabel I, at Københavns Kommune ikke er særlig gældbetyngt i Sammenligning med andre Storbyer. Af de i Tabellen anførte Byer har 32 en større, 10 en mindre Del af Formuen belaaet end København. Alle engelske Byer, fra hvilke der foreligger Oplysninger, have i Forhold til deres Formue større Gæld end København, og det samme gælder de fleste tyske.

Særlig ugunstige er Tallene for Firenze og Milano; disse Byer er endogsaa i finansiell Henseende komne paa den forkerte Side, idet Gælden er større end Værdien af Aktiverne. Firenze har indskrænket sig til at meddele, at den havde Deficit, men har ikke opgivet Størrelsen heraf.

Selv om Gælden, som oftere i det foregaaende bemærket, er vokset stærkt i saa godt som alle Kommuner i det her omhandlede Tidsrum, er Forholdet mellem denne og Formuen i de fleste Byer ikke derved forrykket væsentligt; trods Stigningen i Gælden er dennes Procentandel af Formuen endogsaa i mange Byer mindre i 1904 end i 1894. Formuen er med andre Ord for mange Byers Vedkommende vokset stærkere end Gælden.

Ved at undersøge den procentvise Stigning i Gælden, Indbyggerantallet, Formuen og Indtægterne for det sidste Tiaar, faar man et ganske klart Billede af, hvor rivende hurtig Udviklingen i de allerfleste Byer har været.

Se herom Tabel IV.

Tabel IV.

	Stigning i Gælden fra 1895—1904	Stigning i Indbyggerantal fra 1895—1904	Stigning i Aktiverne fra 1895—1904	Stigning i Indtægterne fra 1895—1904
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
København.....	190	27	93	169
Kristiania.....	189	27	—	110
Stockholm.....	61	23	92	127
Southampton.....	180	69	—	220
Plymouth.....	255	27	289	—
Bolton.....	69	49	69	79
Portsmouth.....	132	18	110	114
Leicester.....	100	29	—	76
Nottingham.....	47	11	—	82
Sheffield.....	144	27	150	156
Leeds.....	123	16	116	98
Birmingham.....	85	10	87	68
Manchester.....	56	7	75	—
Aberdeen.....	70	24	—	134

	Stigning i Gælden fra 1895—1904	Stigning i Indbyggerantal fra 1895—1904	Stigning i Aktiverne fra 1895—1904	Stigning i Indtagterne fra 1895—1904
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Edinburgh	156	22	—	76
Glasgow	88	14	99	110
Dublin	70	20	25	101
Belfast	57	25	—	19
Barmen	91	19	—	64
Halle	85	46	67	81
Königsberg	150	17	192	121
Stettin	297	63	243	111
Magdeburg	18	10	—	62
Düsseldorf	121	39	161	93
Cöln	188	34	—	62
Breslau	102	25	—	85
Berlin	21	14	32	72
Chemnitz	53	49	65	45
Dresden	162	51	111	82
Leipzig	45	28	41	80
Nürnberg	258	82	311	138
München	140	34	114	139
Triest	183	19	70	66
Prag	193	18	127	125
Puda-Pest	189	43	37	58
Wien	286	23	234	58
Haag	93	34	—	130
Rotterdam	59	57	—	77
Amsterdam	101	22	—	147
Bruxelles	23	2	—	34
Anvers	50	17	—	62
Zürich	61	30	76	77
Paris	31	11	—	35
Madrid	25	8	—	10
Venezia	4	14	73	14
Firenze	÷5	14	—	14
Torino	÷9	26	11	5
Milano	12	19	74	59
Athen	36	13	7	94
Riga	350	28	224	181
Varschava	310	49	—	227
St. Petersborg	250	33	—	126

Man vil bemærke en meget uensartet, men dog som Regel stærk Stigning i Tallene, for Gældens Ved-

kommende endog saa stærk, at denne i 25 af 52 Tilfælde (eller 48 pCt. af Tilfældene) er fordoblet eller mere end fordoblet, medens Formuen er fordoblet eller mere end fordoblet i 13 af 31 Tilfælde (42 pCt.) og Indtægterne i 19 af 50 Tilfælde (38 pCt.).

København er en af de Byer, hvor Stigningen i Gælden har været hurtigst, idet kun 8 af de omhandlede 52 Byer (15 pCt.) kan fremvise en hurtigere Stigning. Kun 1 engelsk By, Plymouth, og kun 2 tyske, Stettin og Nürnberg, viser en hurtigere Stigning i Gælden end København. Selv om man skal være varsom med at drage nogen bestemt Slutning heraf, ligger Fristelsen nær til at tage denne Kendsgerning som et Slags Bevis for, at den kommunale Udvikling forholdsvis sent er naaet til København.

Bruxelles Gæld, der som tidligere nævnt er særlig stor, skriver sig væsentligst fra Tiden før 1894, idet Stigningen fra 1895 til 1904 kun har været 23 pCt.

For Formuens Vedkommende har i 14 af 31 Byer (45 pCt.) og for Indtægternes Vedkommende i 17 af 50 Byer (eller 34 pCt. af Tilfældene) Stigningen været hurtigere end den procentvise Stigning i de tilsvarende Tal for København. Forholdet mellem Stigningen i Gælden paa den ene Side og Stigningen i Formuen og Indtægterne paa den anden Side er med andre Ord i Sammenligning med andre Byer forrykket noget til Ugunst for København.

Tallene for de italienske Byer viser, at disse bestræber sig for at komme paa ret Køl igen.

Hvad Stigningen i Indbyggerantallet angaar, bemærker man, at denne i nogle Byer har været særlig hurtig; enkelte af disse har oplyst, at Grunden hertil

er en Udvidelse af det territoriale Omraade. Dette gælder saaledes Southampton, Bolton og Halle, der alle har inddraget forskellige Nabokommuner under sig. Det er sandsynligt, at noget lignende gælder andre Byer med paafaldende hurtig Stigning i Indbyggerantallet, uden at der dog haves bestemte Oplysninger herom.

Gældens Stigning har naturligvis foraarsaget en tilsvarende Stigning i Udgifterne til Forrentning og Amortisation. Hvor meget Udgifterne hertil tynger i Budgetterne, kan man danne sig et Skøn over ved at gennemgaa nedenstaaende Tabel V.

Tabel V.

	Forrentning af Gælden i For- hold til Indtægten			Afdrag paa Gælden i For- hold til Indtægten			I alt Forrent- ning og Afdrag i Forhold til Indtægten		
	1894	1899	1904	1894	1899	1904	1894	1899	1904
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
København.....	11,55	15,44	16,72	2,12	2,52	3,75	13,67	17,96	20,47
Kristiania.....	10,82	13,21	14,61	6,56	8,43	11,42	16,88	21,54	26,03
Stockholm.....	18,29	11,82	12,81	6,02	4,89	5,21	24,31	16,21	18,05
Southampton.....	11,15	11,89	9,89	10,56	10,77	8,16	22,01	22,07	17,96
Bolton.....	21,07	20,98	19,97	4,79	5,89	9,79	25,77	26,78	29,76
Portsmouth.....	16,73	16,93	15,59	8,81	8,69	10,89	25,54	25,53	26,45
Leicester.....	16,44	16,74	16,11	5,48	7,22	7,96	21,92	23,96	24,07
Nottingham.....	22,04	19,35	17,57	4,25	4,34	6,59	26,89	23,69	24,16
Sheffield.....	23,75	19,96	19,16	4,06	4,85	6,57	28,21	24,79	26,03
Leeds.....	18,79	17,76	19,01	6,29	6,97	8,29	24,99	24,73	27,99
Birmingham.....	20,74	19,85	20,19	7,07	8,27	8,43	27,81	28,12	28,62
Aberdeen.....	12,99	11,13	12,27	14,38	13,99	17,72	26,37	25,12	29,99
Edinburgh.....	15,99	15,54	19,28	7,58	10,15	14,84	22,47	25,69	34,12
Glasgow.....	15,79	13,11	14,45	12,63	8,94	11,99	28,42	22,05	25,54
Belfast.....	5,71	8,79	8,78	5,74	8,24	6,16	11,45	16,04	14,94
Barmen.....	15,92	15,41	17,88	5,69	8,85	10,37	20,92	24,26	28,25
Halle.....	13,64	11,14	12,98	5,73	6,49	7,72	18,77	17,63	20,79
Königsberg.....	9,06	11,62	14,49	10,59	9,59	9,17	19,59	21,61	23,96

	Forrentning af Gælden i For- hold til Indtægten			Afdrag paa Gælden i For- hold til Indtægten			I alt Forrent- ning og Afdrag i Forhold til Indtægten		
	1894	1899	1904	1894	1899	1904	1894	1899	1904
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Stettin	5.49	7.73	9.85	3.09	4.07	5.06	9.18	11.08	15.01
Magdeburg	18.00	15.00	13.45	8.00	7.77	8.00	26.00	23.43	22.11
Düsseldorf	14.00	11.78	16.13	6.48	6.75	8.00	20.48	18.53	24.18
Frankfurt	—	—	16.20	—	—	9.37	—	—	25.00
Cöln	6.75	8.20	14.12	12.50	5.77	5.80	19.51	14.07	20.28
Breslau	10.73	5.01	10.02	9.80	9.11	5.11	20.59	15.02	16.00
Berlin	10.21	7.46	6.02	7.00	5.79	5.00	17.03	13.25	11.02
Chemnitz	7.37	6.10	7.75	4.73	6.02	5.02	12.10	12.02	13.27
Dresden	9.52	6.08	9.30	3.08	4.50	9.15	12.00	11.18	18.81
Leipzig	12.00	9.05	9.05	2.98	2.02	2.00	14.34	12.07	12.01
Nürnberg	7.36	7.27	11.08	5.33	1.18	8.21	12.00	8.75	19.89
München	14.50	13.27	16.51	4.21	3.00	3.00	18.80	16.00	19.77
Triest	8.51	7.01	11.52	8.27	7.71	4.57	16.78	15.02	16.00
Prag	12.79	13.46	16.70	3.57	2.71	4.22	16.00	16.17	20.08
Buda-Pest	8.33	12.18	13.71	2.80	4.05	3.00	11.22	16.83	17.43
Haug	8.23	8.51	6.00	4.16	4.70	2.00	12.50	13.00	9.00
Rotterdam	15.94	18.00	20.00	7.00	7.00	10.75	23.00	26.89	31.11
Amsterdam	18.00	15.01	14.02	4.00	4.08	7.82	22.71	19.00	21.81
Bruxelles	36.01	30.80	32.02	3.02	4.79	5.00	39.00	35.02	38.01
Antvers	25.00	18.08	21.07	4.00	3.00	3.72	29.00	21.08	25.00
Zürich	20.00	17.04	19.31	5.18	2.12	2.10	25.78	19.70	21.00
Paris	20.38	22.28	20.11	12.12	11.00	8.01	32.50	33.07	28.15
Madrid	7.68	10.10	9.50	6.19	6.19	8.21	13.87	16.05	17.07
Venezia	6.28	4.77	4.71	5.00	3.08	5.11	12.01	8.75	9.85
Firenze	12.00	12.88	10.00	5.00	7.17	7.02	18.01	20.00	17.51
Torino	4.70	6.00	5.08	3.12	5.50	5.01	7.02	12.21	10.72
Milano	20.12	18.15	14.01	3.01	3.01	2.02	23.10	21.19	16.00
Athen	52.29	45.10	35.07	2.00	1.72	0.07	54.01	46.88	35.71
Riga	2.00	3.01	5.21	3.12	2.00	2.15	6.11	6.00	7.00
Varschava	9.17	9.79	10.01	2.70	3.18	0.50	12.00	12.07	11.17
St. Petersburg	6.00	5.77	9.10	1.18	1.08	1.11	7.18	6.85	10.00

Det vil ses, at de aarlige Udgifter, der skyldes Gælden, indtager en ret fremskudt Plads i de kommunale Budgetter. Ser man bort fra Madrid og Athen samt italienske og russiske Byer, anvendte i Aaret 1904 25 af de resterende 40 Byer over en Femtedel

af deres aarlige Indtægter til Forrentning af og Afdrag paa Gælden; i flere af de nævnte 25 Byer, saaledes i næsten alle engelske, anvendtes ca. en Fjerdedel, ja i enkelte som Edinburgh og Bruxelles endogsaa over en Trediedel af de aarlige Indtægter til at forrente og afdrage deres Gæld.

Undersøger man særlig, hvorledes Tallene stiller sig for Københavns Vedkommende i Sammenligning med de tilsvarende Tal for andre Byer, anvendte i 1904 23 af de 39 Byer, der i Tabellen er opførte ovenfor Linien, en større Procentandel af deres aarlige Indtægter til Gældens Forrentning og Amortisation end København, og betragter man Forrentning og Amortisation hver for sig, anvendte af nævnte 39 Byer kun 12 mere til Forrentning, medens 34 anvendte mere til Afdrag. Forholdet mellem disse Tal tyder paa, at København i Sammenligning med de fleste andre Byer anvender forholdsvis meget til Forrentning og uforholdsmæssig lidt til Afdrag paa Gælden.

Selv om disse Data ikke giver direkte Oplysning om de forskellige Principper, der følges med Hensyn til Laanenes Tilbagebetalingstid, tyder Forholdet mellem Tallene dog paa, at København har fulgt Princippet: lang Amortisationstid.

En Beregning af Amortisationsprocenten, der giver et i enhver Henseende fuldtud nøjagtigt Sammenligningsgrundlag med Hensyn til Afbetalingstidens Længde, lader sig imidlertid ikke foretage paa Grundlag af det Materiale, jeg har haft til min Raadighed. Det maa nemlig her erindres, at Tiden for Laanenes Optagelse (Laanenes Alder), i de almindelige Tilfælde, hvor Forrentning og Afdrag finder Sted ved Annuiteter, over

Indflydelse paa Afdragets og Rentens Størrelse, saaledes at Afdragene stadig vokser i samme Grad, som den aarlige Rente bliver mindre.

Kan der saaledes ikke findes et fuldtud nøjagtigt Udtryk for Amortisationshastigheden, faar man dog ved at sætte det aarlige Afdrag i Forhold til den aarlige Forrentning et nogenlunde paalideligt Billede af, hvor hurtig de omhandlede Byer om ikke absolut saa dog i Forhold til hverandre amortisere deres Gæld.

Se herom Tabel VI.

Tabel VI.

	Amortisation i Forhold til Forrentning		
	1894	1899	1904
	pCt.	pCt.	pCt.
København	*) 18,09	16,02	22,40
Kristiania	63,57	64,39	78,17
Stockholm	32,01	43,29	40,09
Southampton	92,23	95,31	83,27
Bolton	22,31	27,05	49,92
Portsmouth	52,96	50,89	69,28
Leicester	33,33	43,13	49,41
Nottingham	18,77	22,43	37,51
Sheffield	19,79	24,29	33,76
Leeds	33,46	39,25	42,27
Birmingham	34,99	41,45	41,75
Manchester	28,01	34,87	51,92
Aberdeen	119,83	125,79	144,42
Edinburgh	48,91	67,25	76,07
Glasgow	79,99	68,19	76,25
Belfast	100,53	94,71	70,16
Barmen	31,41	57,43	57,99
Halle	43,91	58,29	59,48
Königsberg	116,67	80,81	65,36
Stettin	67,21	54,98	55,43
Magdeburg	43,16	50,23	64,39

*) I Tallene er indbefattet Omkostninger ved Renter og Obligationer, der indfries i Udlandet.

	Amortisation i Forhold til Forrentning		
	1894	1899	1904
	pCt.	pCt.	pCt.
Düsseldorf	46,29	57,29	49,01
Frankfurt	—	—	57,52
Cöln	189,04	64,84	40,64
Breslau	91,89	167,73	49,82
Berlin	69,24	77,01	72,25
Chemnitz	64,18	101,07	71,23
Dresden	32,35	67,07	100,06
Leipzig	18,01	26,33	24,45
Nürnberg	72,42	20,36	70,29
München.....	28,86	25,54	19,75
Triest	97,18	101,33	39,07
Prag	27,91	20,13	25,18
Buda-Pest	34,09	34,85	26,86
Haag	50,55	56,29	48,69
Rotterdam	48,24	41,82	52,80
Amsterdam.....	21,79	31,18	55,78
Bruxelles.....	9,07	15,54	15,46
Anvers	15,08	16,06	17,25
Zürich	28,09	12,02	11,31
Paris	59,45	52,49	39,18
Madrid	80,59	63,88	87,71
Venezia.....	91,24	83,14	107,89
Firenze	49,21	55,07	75,52
Torino.....	76,06	83,33	111,02
Milano.....	16,09	16,75	17,05
Athen	4,49	3,81	1,05
Riga.....	143,56	76,17	41,27
Varschava.....	27,03	32,18	5,28
St. Petersborg.....	18,73	18,72	11,79

Tallene viser temmelig tydeligt, hvad der iøvrigt allerede er bemærket, at København amortiserer sin Gæld langsommere end de fleste andre Byer. Af de 40 over Linien anførte Byer er der kun 4, nemlig München, Bruxelles, Anvers og Zürich, der har en mindre Amortisation i Forhold til Forrentningen end København. Selv om man gaar ud fra, at Københavns Laan som Regel er optagne til en noget højere nominel

Rente end mange andre Byers, og selv om man tager Hensyn til, at Københavns Gæld er af en nyere Datum end Gælden de fleste andre Steder, er dette dog langtfrå tilstrækkeligt til at forklare den ofte ret store Forskel i Tallene. Det er ikke usandsynligt, at den Omstændighed, at Københavns Kommune har været frit stillet overfor Spørgsmaalet om Amortisationstidens Længde, har været en medvirkende Aarsag til, at den er bleven længere end i flere andre Byer, hvor det undertiden er paabudt nogenlunde at amortisere efter en bestemt Plan. I Preussen skal Laanene saaledes afdrages med mindst 1 pCt. aarlig, naar de anvendes til uproduktive Foranstaltninger, ellers med mindst $1\frac{1}{2}$ pCt. aarlig. I flere Lande er det almindeligt, at Amortisationsplanen skal forelægges Statsmyndigheden og approberes af denne i hvert enkelt Tilfælde.

Iøvrigt er Uregelmæssigheden i de i Tabellen anførte Tal ret iøjnefaldende; der synes ikke at have dannet sig faste Regler for den kommunale Gælds Amortisation.